

Begrebet »land evaluation« diskuteres derpå; der skelnes mellem, »den aktuelle anvendelighed« af et område – der ikke behøver at være identisk med den aktuelle land use – og »den potentielle anvendelighed« efter en indsats af arbejde og kapital i et omfang, som den enkelte landmand normalt ikke har mulighed for at iværksætte. Her omtales f.x. anlæg af store kanalsystemer og ændringer af landskabets infrastruktur gennem vej anlæg og udstykninger. Det afsluttende kapitel gør rede for nogle udførte ændringer i land use, specielt fra Holland, og for FAO's planer for U-landenes produktionsudvidelser frem til 1985.

Nogle afsnit er lettilgængelige, men de mange kortfattede referater af undersøgelser og klassifikationer er mindre overskuelige og kræver i en fordybelse i original-litteraturen.

Kr. M. Jensen

Paul C. Mangelsdorf: Corn. Its Origin, Evolution and Improvement.

Harvard University Press, Cambridge, Mass. 1974. 262 s., talr. fotos. 22×26,5 cm. \$ 20.00.

Gennem næsten 50 år har Mangelsdorf studeret majsplanten, og i tyve kapitler præsenteres denne omfattende viden. Hovedvægten i bogen er lagt på majsens ældste former og de planter, majsens formodes at stamme fra. Efter genetiske og arkæologiske studier synes konklusionen at være, at det store antal majsvarieteter har deres oprindelse i mindst 6 oprindelige typer, hvoraf to stammer fra Mexico, en fra Colombia og tre fra Peru. Den tidligere af Mangelsdorf og Reeves fremsatte hypotese om El Gran Chaco som oprindelsesstedet er forladt efter de senere udgravninger i Mexico.

Bogen behandler også udviklingen af de mange majshybrider og de store muligheder, der endnu synes at være for fremavlen af nye mere ydedygtige og mere ernæringsrigtige planter med f.ex. et større lysin-indhold.

Kr. M. Jensen

H. H. Cole & Magnar Ronning (eds.): Animal Agriculture.

The biology of domestic animals and their use by man. W. H. Freeman & Co., San Francisco 1974. 788 s., 354 ill., 158 tlv. 18×25 cm. £ 7.10.

I 49 oversigtsartikler skrevet af næsten ligeså mange specialister er her behandlet de fleste sider af husdyrbruget. Emnerne er samlet i grupper hvor man først får gennemgået slutprodukterne og derpå de enkelte dyregrupper – deres røgt og pleje, forædlingsarbejdet og dyrenes fysiologi. De fleste artikler bygger på US-amerikanske forsøgsresultater, men mange af analyserne præsenterer også normer, der kan være til stort udbytte ved en global behandling af husdyr-produkterne som del af Verdens fødevarerforsyning, og til en vurdering af husdyrene som et led i næringsstof-kredsløbet. Hver artikel er forsynet med litteraturliste og bogen er godt illustreret med billeder, diagrammer og enkelte kort.

Kr. M. Jensen

Brian Fullerton & Alan F. Williams: Skandinavia.

Catto & Windus, 2. udg. London 1975. 375 sider 64 fig., 34 tavler. 14×22 cm. £ 2.75.

Bogen er ifølge forordet ment som en indføring i Skandinaviens geografi, beregnet for studerende, handelsfolk og visse rejsende, der gerne vil vide besked om, hvad de ser. Med det væld af informationer, bogen indeholder, må dette ønske nok kunne opfyldes, i hvert fald, når det drejer sig om ikke-skandinaver, men selv disse vil kunne have udbytte af denne bog.

Skulle man indvende noget generelt, må det vel være, at forfatterne nærmest er for elskværdige i deres vurdering af Skandinavien (defineret som Danmark, Finland, Sverige og Norge), men man bliver jo som regel glad ved at læse noget pænt om sit eget land. Vel er bogen en geografi, og naturgeografien er ikke helt forsømt, men hovedvægten er lagt på det kulturgeografiske stof, og i konsekvens heraf er der medtaget en del historie og noget om de sociale forhold.

I det store og hele er der ikke mange fejl, og ingen særlig store. Af de lidt mere kedelige mangler noterer jeg, at Samerne overhovedet ikke er omtalt, endsige deres problemer. Kampps kort over de landbrugsgeografiske regioner i Danmark bringes helt uden kommentar. Af mindre fejl kan nævnes »den gamle Oksevej til Fyn« (s. 45), under kortet fig. 12 står der, at grænserne er fra slutningen af 15. århundrede, men det stem-

mer ikke med kortets indhold. Kortet fig. 26 er naturligvis allerede forældet. Fig. 28 viser ikke de inddæmmede arealer ved Amagers vestkyst, der står blot »Reclamation Area«. S. 45 angives det, at tertiære bjergarter kommer frem i kysten, hvilket ses bedst ved Stevns, hvor det hvide kridt (Senonian) og limsten (Danian) kommer frem i klinten, men i hvert fald senonet er vel ikke tertiært. Til de mindre, men sine steder ret generende fejl, hører de mange trykfejl især i navnene, men retfærdigvis må det jo indrømmes, at det er svært for udlændinge, der ikke er helt fortrolige med det skandinaviske navnestof.

Ser man bort fra disse småting – og det bør man – er det en meget læseværdig bog, der dog især kan anbefales ikke-skandinaver, men takket være et udmærket register er den tillige en fortrinlig håndbog for enhver, der ønsker pålidelige, alsidige og ret objektive oplysninger om vore dages Skandinavien.

S. Böcher

Urban and Regional Research in Denmark.

1972–1973. 1973–1974. An annotated list. Prepared by the Danish Buildings Research Institute, Department of Urban and Regional Research for the Group of experts on Urban and Regional Research, United Nations Economic Commission for Europe. 1974. 104 s. + 5 blade. A4. Kr. 41,40.

Statens Byggeforskningsinstitut er af boligministeriet blevet udpeget som nationalt center for kontakt, samarbejde og dokumentationstjeneste om by- og regionforskning under FN. Institutet har indsamlet beskrivelser af danske forskningsprojekter vedrørende dette emne for årene 1972–73 og 1973–74 og har udgivet denne standardiserede, engelsksprogede oversigt, som i en summarisk og skematisk form giver et let tilgængeligt billede af forskningsfeltet. I alt er beskrevet knapt 100 større eller mindre projekter.

Christian Wichmann Matthiessen

Lars Bugge Andersen, Henrik Toft Jensen, Viggo Plum & Søren Villadsen: Samfundsanalyse og erhvervsstruktur.

En håndbog til lokale og nationale analyser af erhvervsstrukturens udvikling i

Danmark, 1901-1970. Jørgen Paludans Forlag, København 1974. 149 s., ill., tabeller. 12,5×19,5 cm. Kr. 34,50.

En særdeles nyttig lille håndbog, der bør stå overalt, hvor der undervises i Danmarks geografi. Hovedsigtet er en systematisk gennemgang af de danske folketællingers uensartede erhvervsoplysninger fra tælling til tælling for derved at skabe grundlag for anvendelse af dem ved undersøgelse af dynamikken i befolkningens erhvervsforhold i større og mindre administrative enheder. Foruden en samlet fremstilling af Danmarks Statistiks tællingsprincipper og klassifikationer siden 1901 gennemgås samtlige folketællinger i perioden, efterfulgt af anvisninger på, hvordan disse kan gøres sammenlignelige.

I betragtning af bogens mange anvendelsesmuligheder for ikke-faggeografer burde forfatterne have anvendt mere pædagogisk omhu på det sproglige, ligesom de mange ideologiske betragtninger forekommer perifere i forhold til emnet.

Ruth Helkiær Jensen

P. T. Wheeler: Viborg and its Region.

A report of urban and rural fieldwork in northern Jutland 1969 and 1971. Geographical Field Group, University of Nottingham, 1973. 189 s., ill. 20,5×29 cm. £ 2. Notes for Teachers, 8 s. 10 p.

Dette er rapport nr. 16 fra »The Geographical Field Group« ved Nottingham Universitetet. På grundlag af to studieophold af 8-10 dages varighed er der udarbejdet en beskrivelse af Viborg, Vinkel og Frederiks sogne. Efter en mere generel behandling af naturmiljøet i egnen omkring hovedopholdsliniens knæpunkt ved Hald analyseres landbruget i Frederiks og Vinkel. Deltagerne har kortlagt arealanvendelsen på 15-20 ejendomme i hvert sogn og desuden fået oplysninger om husdyrhold og arbejdskraft. Alt dette materiale såvel som sognets historie fremlægges i kort og diagrammer.

Den sidste halvdel af heftet er helliget Viborg by med hovedvægten på befolknings- og erhvervsudviklingen. Mange kort er hentet fra Viborgs dispositionsplan, men desuden forekommer resultater af egne undersøgelser f.eks. af den centrale dels arealanvendelse og en inddeling af byområdet i funktionelle regioner.

Det er interessant at se, hvor meget et par studiegrupper kan få ud af disse kor-

te ophold når indsatsen koncentrerer om et begrænset område.

Kr. M. Jensen

Béla Sárfalvi (ed.):

Urbanization in Europe.

Selected Papers in English, German and French. IGU European Regional Conference, Akadémiai Kiadó, Budapest 1975. 313 s., talr. fig., kortskitser og tabeller. 17×24,5 cm. § 26.00.

Bogen indeholder 37 artikler, som blev forelagt sektion V på IGU's europæiske konference i Budapest 1972. Artiklerne er skrevet af forfattere fra næsten alle europæiske lande.

Bogen behandler emnet meget bredt, og nogen diskussion eller redaktion er da heller ikke tilstræbt. Konferencen beskæftigede sig med følgende emner: spredningen af urbaniseringsprocessen, forbindelsen mellem urbanisering og økonomisk rumlig struktur, forholdet mellem by og bagland, processerne i grænsezonen mellem land og by samt byhierarkier. En stor del af artiklerne beskæftiger sig med central place teori, også artikler skrevet af østeuropæiske geografer om planøkonomiske samfund.

Sammenfattes bogens artikler, fås det indtryk, at den geografiske forskning om emnet er på vej bort fra de store byers problemer. Nu lægges mere og mere vægt på den anden ende af urbaniseringsforløbet, nemlig baglandenes stagnationsproblemer og problemerne i forbindelse med byernes vækst ind i intensive og højt specialiserede landbrugsområder.

Bogen henvender sig til faggeografer og giver mulighed for at tage pulsen på et yderst spændende forskningsområde, i øvrigt et af de områder, som prioritetes højt af Statens Forskningsråd.

Christian Wichmann Matthiessen

Holger Heuseler (Hrsg.):

Europa aus dem All.

Satellitengeographie unseres Erdteils. Georg Westermann Verlag, Stuttgart-Braunschweig 1974. 160 s., 120 fig. 23,5×30 cm. DM 98.-.

Satellitgeografi. I hvert fald et nyt ord!

Ingredienser: Forskellige korttyper, satellitfotos og en tekst, der hverken knytter sig til kortene eller billederne i nævneværdig grad - alt sammen anbragt på

dobbeltsider. Tager man de temmelig overflødige indledende og afsluttende kapitler ud, står man tilbage med en virkelig god idé, og dette forsøg er så heldigt, at jeg gerne kan anbefale bogen til danske lærebogsforfattere.

Da den mest populære udgave af ERTS-fotoene efterhånden er blevet en efterligning af infrarød farvefilm, hvilket betyder at vegetationen fremtræder i forskellige røde farvetoner, kan det være på sin plads her at understrege, at planternes klorofyl ikke betinger en høj infrarød refleksion (som bogen fejlagtigt hævder); denne refleksion skyldes palissadevævenes intercellulære struktur.

Det bør vel endelig også nævnes, at man får mest ud af ERTS-optagelserne, dersom man vender bogen på hovedet, når man betragter dem.

Sten Folving

Holger Heuseler (Hrsg.):

Deutschland aus dem All.

Satellitenbilder von der Bundesrepublik, der DDR, der Schweiz und Österreich. Deutsche Verlags-Anstalt, Stuttgart 1973. 168 s., 52 farvebill., 90 sort/hv., 1 løst kort. 23×30 cm. Subskriptionspris DM 58.-.

Bogens indledende afsnit er tydeligt præget af de mange amerikanske artikler, der er fremkommet inden for de sidste par år. Disses hovedindhold har været at beskrive de umådelige muligheder satellitfotos af alle arter yder videnskaben og den almindelige borger. Hensigten med artiklerne har vel været at retfærdiggøre de meget store udgifter, der er gået til rumforskningen.

I denne bog er dette nærmest blevet til: Velfærdssamfundets problemer kan klares via satellitoptagelser. Det er store visioner; de er uden dokumentation.

Hovedafsnittet består af ERTS 1 fotos med tilsvarende kortudsnit. Teksten er bred og populær, savner enhver tendens fra indledningen. Billederne er gode, teksten hæderlig og kontant.

Til slut i bogen bringes en række korte artikler - vel for at råde bod på den før omtalte manglende dokumentation - skrevet af forskellige forskere. De glimrer både ved deres svære sprog, og deres forsøg på salg af Remote Sensing. En enkelt af disse (Gilg) falder uden for resten af bogens holdning: Han beskriver åbent de enorme databehandlingsproblemer og indrømmer at videnskaben på ingen måde er